

ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

студент гр. Е-21 Шимко В.

У сучасних умовах існування суспільство зазнає значних фінансових збитків від негативного техногенного впливу на стан навколишнього природного середовища. В Україні, наприклад, щорічні втрати від неефективного, нерационального природокористування і забруднення навколишнього природного середовища, за оцінками фахівців, становлять 15-20 % її національного доходу. У більшості індустріально розвинутих країн, для порівняння, екологічна шкода від техногенної діяльності визначається на рівні 3-6 % при тому, що витрачається на природоохоронні цілі значно менше: наприклад, в Австрії – 1,32 % валового національного продукту, у Франції – 1,7 %, Швейцарії – 2 %. Це свідчить про те, що навіть розвинені країни не можуть виділити достатніх коштів на компенсацію шкоди, яка завдається внаслідок порушення правових вимог щодо охорони навколишнього природного середовища. Така ситуація примушує країни світу посилювати еколого-правові вимоги до виробничої та іншої господарської діяльності, здійснювати економічне стимулювання природоохоронної діяльності.

За загальним правилом екологічному страхуванню підлягають ризики заподіяння шкоди. Під ними розуміються події, які є раптовими і непередбачуваними. До них належать техногенні аварії (аварійні ситуації) та катастрофи. Наприклад, раптовими і непередбачуваними є: вибух на підприємстві, що призвів до значного викиду забруднюючих речовин, небезпечного для здоров'я людей і довкілля; транспортна аварія, внаслідок якої з контейнера в довкілля потрапили отруйні речовини тощо.

Об'єктом екологічного страхування є будь-який екологічний ризик забруднення навколишнього середовища та потенційного економічного збитку, спричиненого забрудненням виробничими, побутовими та іншими відходами, транспортними засобами, а також забрудненням при: розміщенні, проектуванні, будівництві, реконструкції, введенні в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів; використанні засобів захисту рослин, мінеральних добрив, токсичних хімічних речовин тощо; використанні та створенні нових біологічно активних речовин та засобів біотехнології; дії акустичних, електромагнітних, іонізуючих та інших шкідливих фізичних факторів; транзитному транспортуванні та розміщенні на території України екологічно небезпечних матеріалів як вітчизняного, так й іноземного виробництва, проведенні фундаментальних та прикладних наукових розробок, упровадженні обладнання з підвищеною екологічною безпекою.

Екологічне страхування включає цілий блок окремих видів страхування, що передбачає відповідальність страховика за ризики, пов'язані зі забрудненням довкілля. До них відносять:

1. Страхування відповідальності на випадок аварійного забруднення навколишнього середовища.
2. Майнове страхування фінансових збитків, зумовлених аварійним забрудненням навколишнього середовища.
3. Особисте страхування життя, здоров'я, працездатності та пенсійного забезпечення громадян на випадок настання аварійного забруднення навколишнього середовища.
4. Страхування відповідальності власників танкерів за витік нафтопродуктів і забруднення ним вод і узбереж.
5. Страхування відповідальності підприємств за шкоду, заподіяну третім особам у процесі використання ядерної енергії.
6. Страхування відповідальності підприємств за забруднення ґрунтових вод, сільськогосподарських угідь, повітря.

7. Страхування відповідальності за шкоду від гірничодобувної діяльності підприємств тощо.

Відповідно до чинного законодавства України підприємства, установи, організації зобов'язані відшкодувати збитки, заподіяну іншим підприємствам, організаціям, установам та громадянам, що передбачено в багатьох законах та інших підзаконних актах, починаючи з Конституції України. Проте, на сьогодні, підприємства не несуть такої відповідальності, обмежуючись сплатою штрафних санкцій за наднормативні викиди у навколишнього середовище. Отже, однією з важливіших проблем впровадження екологічного страхування є законодавча неврегульованість даного питання.

Законодавством України передбачено екологічне страхування в добровільній та обов'язковій формах. Проте законодавча неврегульованість проведення екологічного страхування в Україні призводить до виникнення ще однієї проблеми, а саме відсутності механізму контролю за укладанням договорів екологічного страхування, які є обов'язковими. Отже, саме екологічне страхування може стати одним із ефективних методів заохочення та створення умов економічного стимулювання для суб'єктів господарської діяльності з метою запобігання і зменшення шкоди навколишньому природному середовищу.

Науковий керівник: асист. Кубатко О.В.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 73-75.